

2025'te bir krizle karşılaşmamak için bu günden

İnsan Gücü Planlaması

2017

2025'te bir krizle karşılaşmamak için bu günden

İnsan Gücü Planlaması

İnsan gücü planlaması ülkelerin kaynaklarını verimli kullanmak adına en çok önem verdikleri planlama alanlarından biri, belki de birincisidir. Tüm sektörler açısından hayati önemde bir kavram olan insan gücü planlamasının gençlerin en uzun ve en masraflı eğitimden geçerek mezun oldukları sağlık alanında daha da önem kazandığı tartışmasıdır.

Ülkemizde çeşitli ekonomik ve sosyal sebeplerle yaygın olan ağız diş sağlığı sorunlarının giderilmesinin birçok diğer kriterin yanında yeterli sayıda dişhekimine sahip olmadan çözülmesinin mümkün olmadığı da ortadadır. Ancak, bugün sorunumuz yeterli dişhekimisi olmaması değil, toplumun çeşitli nedenlerle ağız diş sağlığı hizmetlerine başvuru sıklığının -gelişmiş toplumlara göre- son derece düşük olmasıdır.

Son 10 yıldır dişhekimliği eğitimi alanında insan gücü planlaması ilkeleriyle hiçbir şekilde bağdaşmayacak şekilde birbiri ardına dişhekimliği fakülteleri açılmış, öğrenci kontenjanlarında kaygı verici artışlar yaşanmıştır. Bu durumun sürdürülemez bir noktaya geldiğini ve eğer bugünden önlem alnamazsa önümüzdeki yıllarda karşılaşacağımız vahim tabloyu bilgilerinize sunmak istedik.

TÜRKİYE NÜFUS PROJEKSİYONU (2015-2025)

2015	2016	2015-2016	2017	2016-2017	2018	2017-2018	2019	2018-2019	2020	2019-2020	2021	2020-2021	2022	2021-2022	2023	2022-2023	2024	2023-2024	2025	2024-2025						
		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %		Nüfus Artışı %	Nüfus Artışı %	Nüfus Artışı %	Nüfus Artışı %	Nüfus Artışı %	Nüfus Artışı %	
		Artan Kişi Sayısı			Artan Kişi Sayısı			Artan Kişi Sayısı			Artan Kişi Sayısı			Artan Kişi Sayısı			Artan Kişi Sayısı			Artan Kişi Sayısı						
78.741.053	78.965.649	1.0414	79.766.013	1.0136	80.551.270	0.9845	81.321.565	0.9563	82.076.786	0.9287	82.816.243	0.9009	83.540.075	0.8740	84.247.089	0.8463	84.936.010	0.8177	85.569.129	0.7454						
		813,894			800,364			785,257			770,295			739,457			723,832			707,014			688,921			633,119

Kaynak: Türkiye İstatistik Kurumu

Türkiye’de 2015 yılı itibari ile 28.006 dişhekimi mevcuttur.

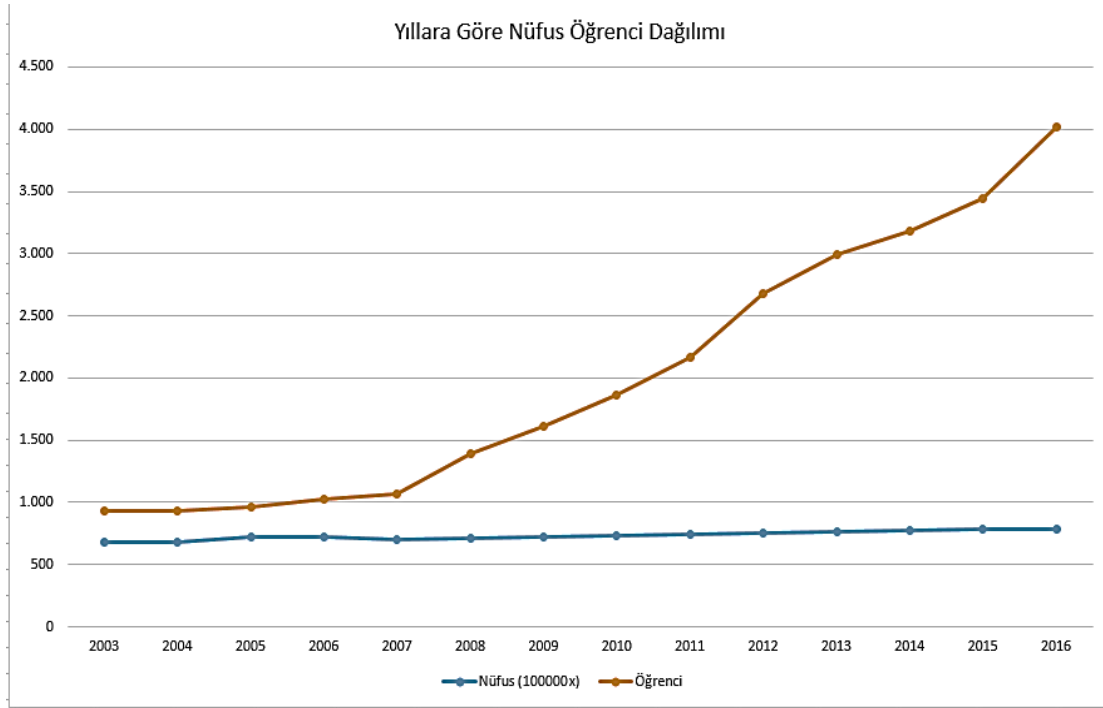
Bir dişhekimine 2.812 kişi düşmektedir. Bu sayı Avrupa Birliği ülkelerinde (ortalama) en son 2013 de yapılan çalışmalar sonucu 1433 olarak belirlenmiştir.

Ülkemizde hekime başvuru sıklığı, nüfus piramidi, tahmini DMF indeksi, eğitim ve sosyo-ekonomik kriterleri de göz önüne aldığımızda 10 yıl sonrası için 1700 ile 2000 arasında bir değere ulaşmamızın gerçekçi olacağını düşünmekteyiz.

Ülkemizde nüfus artış hızı doğrusal biçimde düşmekte ve TÜİK tahminlerine göre 2025 yılında 85,5 milyon civarında olacağı öngörülmektedir. Bunun anlamı, dişhekimine başvuru sıklığında dramatik bir artış gerçekleşmediği takdir de bugünkü dişhekimi sayısının biraz fazlasının ihtiyacı karşılamaya yetecek olmasıdır.

**2003'TEN 2016'YA
AÇILAN DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTELERİ VE KONTENJAN SAYILARI**

2003	2004	2005	2006	2005 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2006 YILINDAKİ		2007	2006 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2007 YILINDAKİ		2008	2007 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2008 YILINDAKİ		2009	2008 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2009 YILINDAKİ		2010	2009 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2010 YILINDAKİ		2011	2010 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2011 YILINDAKİ		2012	2011 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2012 YILINDAKİ		2013	2012 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2013 YILINDAKİ		2014	2013 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2014 YILINDAKİ		2015	2014 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2015 YILINDAKİ		2016	2015 EĞİTİM DÖNEMİNE GÖRE 2016 YILINDAKİ		FAKÜLTE ADI	S.N			
				Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı		Artış Adedi	Artış Oranı			Artış Adedi	Artış Oranı	Artış Adedi
103	103	103	103			103			123	20	19,42%	154	31	25,20%	159	5	3,25%	164	5	3,14%	175	11	6,71%	180	5	2,86%	180			164			164			ANKARA	1			
52	52	62	62	10	19,23%	62			82	20	32,26%	93	11	13,41%	103	10	10,75%	108	5	4,85%	118	10	9,26%	123	5	4,24%	123			113			113			ATATÜRK	2			
36	36	36	41	5	13,89%	41			57	16	39,02%	57			62	5	8,77%	67	5	8,06%	77	10	14,93%	82	5	6,49%	82			82	11	13,41%	93			CUMHURİYET	3			
31	31	31	31			31			41	10	32,26%	52	11	26,83%	62	10	19,23%	67	5	8,06%	77	10	14,93%	88	11	14,29%	88			88			88			ÇUKUROVA	4			
31	31	31	41	10	32,26%	52	11	26,83%	67	15	28,85%	72	5	7,46%	77	5	6,94%	82	5	6,49%	93	11	13,41%	98	5	5,38%	98			98	5	5,10%	103			DİCLE	5			
103	103	103	103			103			123	20	19,42%	123			134	11	8,94%	139	5	3,73%	149	10	7,19%	154	5	3,36%	154			144			144			EGE	6			
82	82	82	82			82			93	11	13,41%	93			103	10	10,75%	149	46	44,66%	170	21	14,09%	123			123			123			123			GAZİ	7			
93	93	93	93			93			103	10	10,75%	103			113	10	9,71%	118	5	4,42%	129	11	9,32%	134	5	3,88%	134			134			134			HACETTEPE	8			
134	134	134	134			134			154	20	14,93%	154			154			159	5	3,25%	170	11	6,92%	175	5	2,94%	175			144			144	10	6,94%	İSTANBUL	9			
93	93	93	72			72			103	31	43,06%	123	20	19,42%	123			129	6	4,88%	139	10	7,75%	144	5	3,60%	144			134			134			MARMARA	10			
41	41	41	41			41			72	31	75,61%	82	10	13,89%	82			88	6	7,32%	98	10	11,36%	103	5	5,10%	105	2	1,94%	93			93			ONDOKUZ MAYIS	11			
52	52	52	52			52			67	15	28,85%	82	15	22,39%	93	11	13,41%	98	5	5,38%	108	10	10,20%	113	5	4,63%	113			103			103			SELÇUK	12			
31	31	31	31			31			47	16	51,61%	62	15	31,91%	72	10	16,13%	77	5	6,94%	88	11	14,29%	93	5	5,68%	93			93			93			SÜLEYMAN DEMİREL	13			
47	47	52	52			52			52			52			50			50			50			50			50			56	6	12,00%	64	8	14,29%	YEDİTEPE	14			
		26	31	5	19,23%	41	10	32,26%	67	26	63,41%	67			72	5	7,46%	77	5	6,94%	88	11	14,29%	93	5	5,68%	93			94	1	1,08%	104	10	10,64%	ERÇEVES	15			
		30				30			30			30			30			30	6	20,00%	36	6	20,00%	36			20			40	20	100,00%	50	10	25,00%	BAŞKENT	16			
		31				31			52	21	67,74%	62	10	19,23%	72	10	16,13%	77	5	6,94%	88	11	14,29%	93	5	5,68%	93			93			93			KARADENİZ TEKNİK	17			
						21			31	10	47,62%	36	5	16,13%	41	5	13,89%	47	6	14,63%	57	10	21,28%	62	5	8,77%	82	20	32,26%	82			82			82			KIRIKKALE	18
									41	15	57,69%	52	11	26,83%	57	5	9,62%	67	10	17,54%	77	10	14,93%	77			77			77			77			77			KOCAELİ	19
									31			31			36	5	16,13%	47	11	30,56%	52	5	10,64%	52			52			52	20	38,46%	72	20	38,46%	BÜLENT ECEVİT	20			
									21			41	20	95,24%	47	6	14,63%	57	10	21,28%	62	5	8,77%	62			62			62			62			62			GAZİANTEP	21
									31	10	47,62%	52	21	67,74%	62	10	19,23%	62	10	21,28%	68	6	9,68%	68			68			68	4	5,88%	72	4	5,88%	İNÖNÜ	22			
									30			60	30	100,00%	75	15	25,00%	82	7	9,33%	60			66	6	10,00%	66			66			66			BEZİMİ ALEM VAKIF	23			
									50			60	10	20,00%	72	12	20,00%	84	12	16,67%	100	16	19,05%	160	60	60,00%	180	20	12,50%	180	20	12,50%	İSTANBUL MEDİPOL	24						
									36	5	16,13%	47	11	30,56%	52	5	10,64%	52			41			41			41			41			41			YÜZÜNCÜYIL	25			
									20			30	10	50,00%	35	5	16,67%	50	15	42,86%	60	10	20,00%	70	10	16,67%	60			60	10	16,67%	İSTANBUL AYDIN	26						
									31	10	32,26%	47	6	14,63%	57	10	19,23%	62	6	9,68%	82	35	74,47%	83	1	1,22%	94	11	13,25%	94	11	13,25%	70	11	15,71%	ABANT İZZET BAYSAL	27			
									21	21		31	10		36	5	16,13%	36			40			40			40			62	26	72,22%	62			ORDU	28			
									20			40	20	100,00%	40			40			40			40			40			35	-5	-12,50%	SİFA	29						
									60			60			60			60			60			60			60			60			60			YENİ YÜZYIL	30			
									47			52	5	10,64%	53	1	1,92%	62	9	16,98%	62	9	16,98%	72	10	16,13%	72	10	16,13%	72	10	16,13%	AKDENİZ	31						
									47			52	5	10,64%	54	2	3,85%	53			63	10	18,87%	63	10	18,87%	63	10	18,87%	63	10	18,87%	ESKİŞEHİR OSMANGAZİ	32						
									47			52	5	10,64%	52			53	1	1,92%	104	51	96,23%	104	51	96,23%	104	51	96,23%	104	51	96,23%	İZMİR KATİP CELEBİ	33						
									41			41			41			41			62	21	51,22%	62	21	51,22%	62	21	51,22%	62	21	51,22%	GAZİOSMANPAŞA	34						
									41			41			41			41			62	11	26,83%	62	11	26,83%	62	11	26,83%	62	11	26,83%	RECEP TAYYIP ERDOĞAN	35						
									52			52			52			52			62	10	19,23%	62	10	19,23%	62	10	19,23%	62	10	19,23%	MUSTAFA KEMAL	36						
									62			62			62			62	1	1,61%	73	10	15,87%	73	10	15,87%	73	10	15,87%	73	10	15,87%	NECMETTİN ERBAKAN	37						
									60			60			60			60			70	10	16,67%	70	10	16,67%	70	10	16,67%	70	10	16,67%	OKAN	38						
									60			60			60			60			70	10	16,67%	70	10	16,67%	70	10	16,67%	70	10	16,67%	BİRLÜNİ	39						
									21			62	41	195,24%	72	10	16,13%	72	10	16,13%	62	41	195,24%	62	41	195,24%	62	41	195,24%	62	41	195,24%	ADNAN MENDERES	40						
									60			50	-10	-16,67%	ZİRVE																				ZİRVE	41				
									62			62			62			62			62			62			62			62			62			TRAKYA	42			
									62			62			62			62			62			62			62			62			62			FIRAT	43			
									62			62			62			62			62			62			62			62			62			ADİYAMAN	44			
									60			60			60			60			60			60			60			60			60			İSTANBUL KEMERBURGAZ	45			
									82			82			82			82			82			82			82			82			82			PAMUKKALE	46			
									62			62			62			62			62			62			62			62			62			UŞAK	47			
									41			41			41			41			41			41			41			41			41			YILDIRIM BEYAZIT	48			
929	929	960	1030	30		1072	21		1390	292		1611																												

HENÜZ EĞİTİME BAŞLAMAMIŞ DİŞHEKİMLİĞİ FAKÜLTELERİ	
1	Acıbadem
2	Afyon Kocatepe
3	Alanya Alaaddin Keykubat
4	Beykent
5	Bingöl
6	Celal Bayar
7	Çanakkale 18Mart
8	Dumlupınar
9	Erzincan
10	Giresun
11	Harran
12	İstanbul Medeniyet
13	İstinye
14	İzmir Demokrasi
15	Kafkas
16	Kahramanmaraş Sütçü İmam
17	Karabük
18	KTO Karatay
19	Mersin
20	Nuh Naci Yazgan
21	Sağlık Bilimleri
22	Sakarya
23	Sanko
24	Ufuk
25	Uludağ

2005 yılında 15 fakültede yılda toplam 960 civarında olan kontenjan yılda ortalama üç dişhekimliği fakültesinin eğitime başlaması ve birçoğunda da kontenjanların sürekli artması nedeniyle bugün (2015-2016 eğitim-öğretim yılında) 48 fakülte ve 4014 kontenjana ulaşmış durumdadır.

Yandaki tabloda yer alan 25 fakülte henüz öğrenci almaya başlamamıştır. Ancak YÖK'ün bugüne kadarki uygulamasını veri alırsak tamamının eğitime başlaması 10 yılı bile bulmayacaktır.

DİŞHEKİMLİĞİNİN GELECEK 10 YILI (Senaryo 1)

Yıl	Fakülte Kontenjanları	Mezun Sayıları	Toplam Dışhekimliği Sayısı	Ülke Nüfusu	1 Dışhekimine Düşen Nüfus
2015	3.440	1.868	28.006	78.741.053	2.812
2016	4.014	2.166	30.172	78.965.649	2.617
2017	4.194	2.680	32.880	79.766.013	2.425
2018	4.374	2.991	35.843	80.551.270	2.247
2019	4.554	3.185	39.028	81.321.565	2.083
2020	4.734	3.440	41.712	82.076.786	1.968
2021	4.914	4.014	46.662	82.816.243	1.774
2022	4.700	4.194	50.856	83.540.075	1.700
2023	5.094	4.374	55.230	84.247.089	1.642
2024	5.274	4.554	59.784	84.936.010	1.420
2025	5.454	4.734	64.518	85.569.129	1.326

Bu veriler ışığında gerçekleşmesi muhtemel tabloyu sayısal olarak da gösterebilmek adına farklı durumları değerlendiren üç senaryo hazırladık. Yukarıdaki tabloda gösterilen ilk kurgu; eski fakültelerin hiç kontenjan artırmaması, hiçbir yeni dışhekimliği fakültesi kurulmaması ve henüz eğitime başlamamış 25 fakültenin son 10 yıldaki gibi yılda üçer üçer (her birine yıllık 60 kontenjan verilerek 180 artırılmıştır) 10 yıllık bir zaman dilimine yayılarak öğretime başlatılması varsayımına göre hazırlanmıştır.

Dışhekimine başvuru sıklığının Türkiye'ye göre çok yüksek olduğu Avrupa Birliği'ndeki dışhekimliği/nüfus oranını (1/1416) baz alsak bile 2024 yılında bu verilerle hedef tutturulmaktadır. Bu yıldan sonra Dışhekimliği fakültelerinin toplam kontenjanını 450-700 aralığına çekme ihtiyacı ortaya çıkacaktır. Bu da 2020 deki 3500 civarında olması beklenen kontenjanın bir anda %80-90 azalması anlamına gelir ki bunun birden yapılmasının güçlüğü kolaylıkla taktir edilebilir. Kontenjanların zamana yayılarak 2017 yılından itibaren hızla azaltılması gerekmektedir.

DİŞHEKİMLİĞİNİN GELECEK 10 YILI (Senaryo2)

Yıl	Fakülte Kontenjanları	Mezun Sayıları	Toplam DİŞhekimi Sayısı	Ülke Nüfusu	1 DİŞhekimine Düşen Nüfus
2015	3.440	1.868	28.006	78.741.053	2.812
2016	4.014	2.166	30.172	78.965.649	2.617
2017	4.014	2.680	32.852	79.766.013	2.428
2018	4.014	2.991	35.843	80.551.270	2.247
2019	4.014	3.185	39.028	81.321.565	2.083
2020	4.014	3.440	42.468	82.076.786	1.932
2021	4.014	4.014	46.482	82.816.243	1.781
2022	4.014	4.014	50.496	83.540.075	1.654
2023	4.014	4.014	54.510	84.247.089	1.545
2024	4.014	4.014	58.524	84.936.010	1.451
2025	4.014	4.014	62.538	85.569.129	1.368

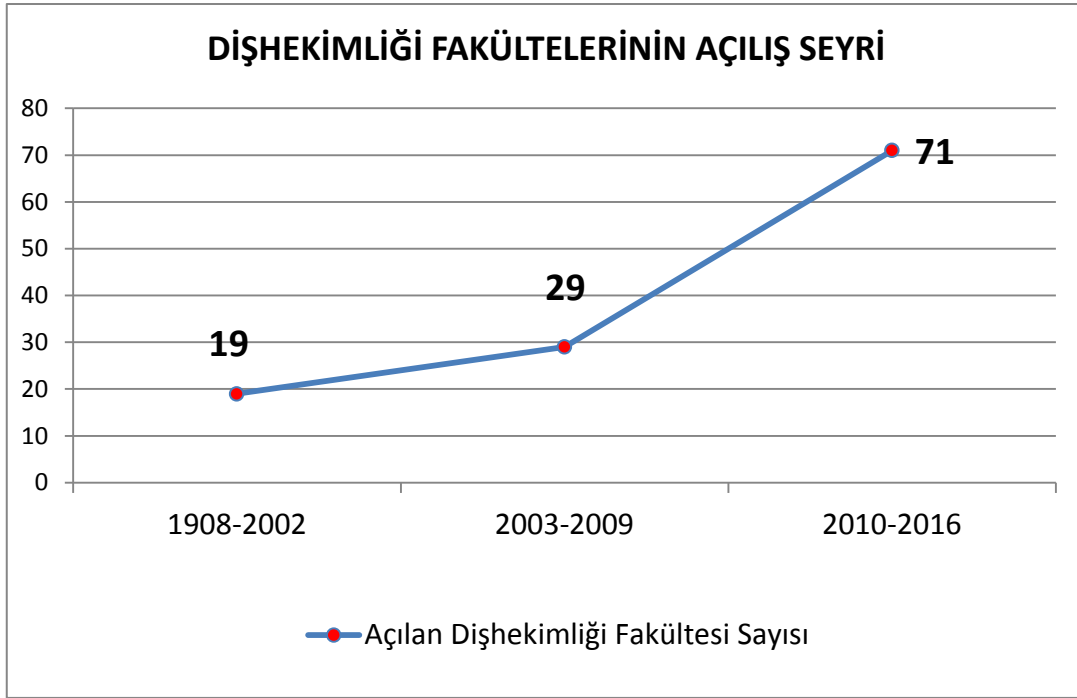
Burada yer alan ikinci kurguda yeni açılan fakülteler devreye alınırken ek kontenjana yol açmadan var olan fakültelerden kontenjan eksiltilmesi ve kontenjanların 2016'daki 4014 olarak sabitlenmesi öngörülmüştür. Bu durumda da dİŞhekimi başına düşen nüfus 10 yıl gibi çok kısa bir sürede yarı yarıya düşmekte ve Avrupa Birliği ortalaması yakalanmaktadır.

Bu durumda 2025 yılında 60 bine yakın dİŞhekimine ulaşacağız. Ancak yıllık nüfus artışı 600 bin civarında olacak.

Avrupa Birliği'nin 1/1416 ölçeğine göre yılda 450-750 yeni dİŞhekimine ihtiyaç duyacağımız halde ortalama 3500 mezun veriyor olacağız. Bunun acil önleminin bugünden alınması gerekiyor ki 2020 yılında kontenjanlar ihtiyacın çok üzerine çıkmassın.

Yaşlılık ve çeşitli sebeplerle meslektan ayrılanların sayısı aşağıdaki tablodan da görüleceği gibi uzunca bir süre yılda 350-400 aralığında seyredecektir. Ancak burada aktardığımız tablolarda yer alan sayılara dahil olmayan yurtdışı fakültelerde eğitim görüp Türkiye'de dİŞhekimliği yapmak isteyen ve YÖK tarafından denklik verilen yılda ortalama 50 dİŞhekimi ve Kıbrısta eğitim veren fakültelerde okuyan yıllık şimdilik 150-200 dİŞhekimi hesaba katıldığında yukarıda yaptığımız projeksiyonda anlamlı bir değişime yol açmayacaklarını söyleyebiliriz.

TDB'YE KAYITLI OLAN 60-70 YAŐ ARASI DİŐHEKİMLERİNİN LİSTESİ (16.09.2015)	
YAŐ	DİŞHEKİMİ SAYISI
60	381
61	369
62	395
63	413
64	384
65	412
66	356
67	327
68	269
69	260
70	219
TOPLAM	3.785

DİŞHEKİMLİĞİNİN GELECEK 10 YILI (Senaryo3)

Yıl	Fakülte Kontenjanları	Mezun Sayıları	Toplam Dışhekimliği Sayısı	Ülke Nüfusu	1 Dışhekimine Düşen Nüfus
2015	3.440	1.868	28.006	78.741.053	2.812
2016	4.014	2.166	30.172	78.965.649	2.617
2017	4.608	2.680	32.852	79.766.013	2.428
2018	5.290	2.991	35.843	80.551.270	2.247
2019	6.073	3.185	39.028	81.321.565	2.083
2020	6.972	3.440	42.468	82.076.786	1.932
2021	8.004	4.014	46.482	82.816.243	1.781
2022	9.188	4.608	51.090	83.540.075	1.635
2023	10.548	4.290	56.380	84.247.089	1.494
2024	12.109	5.073	62.453	84.936.010	1.360
2025	13.901	5.824	69.425	85.569.129	1.232

Üçüncü bir kurgu; yani geçmiş 10 yılda olduğu gibi gelecek 10 yılda da yeni fakülteler ve kontenjan artırımlarının genel ortalaması olan yıllık %14.80 kontenjan artışı yapılması durumunda ulaşılabilecek tablo 2025 sonrası için tam bir felaket tablosudur. Buna göre fakültelerde toplam öğrenci sayısı 53.750 olacaktır. Acilen 2017 yılında önlem alınması kaçınılmazdır.

Sonuç olarak;

2016 yılından itibaren dişhekimliği fakültelerine öğrenci alınmasını durdurmamız ve mevcut öğrencileri beş yıl içinde mezun etmemiz durumunda bile 2021 yılına kadar 16.310 dişhekimini mezun olacaktır. Toplam dişhekimisi sayısı bu durumda 46.482 olacak ve bir dişhekimine düşen nüfus 1781 olacaktır. Aslında bu bile ülkemiz için ideale yakın bir sayıdır.

2021 yılından sonra yıllık nüfus artışı ortalama 700 bin civarında olacak bu da yılda 350 dişhekimine daha ihtiyaç demektir. Emeklilik ve mesleği çeşitli sebeplerle bırakmayı da göz önüne alacak olursak yıllık 350-700 civarında dişhekimisi yetiştirmenin yeterli olacağı aşikârdır. Bunun acil önlemi beş yıl geriden gidersek 2016-2017 yılıdır. Bu yıl kontenjanları ciddi bir şekilde düşürmemiz gerekmektedir.

Görüldüğü üzere 2017 yılı hem Avrupa Birliği hem de kendi kriterlerimize göre ciddi ve radikal kararlar alma yılı olmalıdır.